

допустити поширення паніки на усю банківську систему. Такими заходами, на наш погляд, повинні бути бути заборона на дострокове розірвання депозитів на період до стабілізації ситуації на ринку, а також комплекс адміністративних обмежень, які б унеможливили вивід капіталу з банківської системи, зокрема власниками банків.

Натомість було введено оподаткування депозитів, що спровокувало додатковий відтік вкладників банків, а жодних обмежень для виводу капіталу з банків запроваджено не було. Не було також запроваджено у першій половині 2014 року обмежень діяльності банків на валютному ринку, наслідком чого стало значне збільшення спекулятивних операцій банків на валютному ринку, а також збільшення обсягу фіктивних операцій клієнтів банків, спрямованих на вивід капіталу за кордон. Така ситуація спровокувала не лише значне коливання курсу національних грошей по відношенню до іноземних валют, а й поглибила кризу в банківській системі.

У другій половині 2014 року власники окремих банків (ВАБ банк, Міський комерційний банк, Імексбанк та ін.), усвідомлюючи подальше поглиблення кризи, зрозуміли, що їм вигідніше визнати банк неплатоспроможним, вивівши перед цим максимальний обсяг коштів з банку, а не докапіталізувати банк для забезпечення його стабільної роботи. При цьому НБУ як регулятор не зробив абсолютно нічого, щоб унеможливити таку діяльність власників банків. Навпаки, - окремі банки отримали перед введенням тимчасової адміністрації значний обсяг коштів рефінансування від НБУ для виплати депозитів населенню, проте спрямували ці кошти переважно не на виплату вкладникам, а на видачу нових кредитів чи повернення коштів юридичним особам. При цьому у кожному з цих банків діяв куратор від НБУ, завданням якого було слідкувати за цільовим характером використання кредиту рефінансування.

Можемо констатувати, що НБУ як орган банківського нагляду не справився у 2014 році із цією функцією, оскільки ефективного здійснення банківського нагляду передбачає недопущення доведення банку до стану неплатоспроможного заходами системи раннього реагування на проблеми у банку. Завданням НБУ є недопущення банкрутства банку, а не констатація кількості неплатоспроможних банків. НБУ у 2014 році не спромігся своїми методами спасти жоден банк із 33 визнаних неплатоспроможними, а такі методи у НБУ є. Наприклад, окрім введення кураторів, НБУ мав можливість відсторонити керівництво проблемного банку на певний період від управління банком і поставити своїх менеджерів, які б забезпечили прозорість використання коштів рефінансування і не допустили операцій з виводу активів з банку. На жаль, жодної такої дії НБУ не здійснив.

Вкрай важливим для стабілізації діяльності банківського сектору є запровадження кримінальної відповідальності власників банків, керівництва банків за доведення банку до банкрутства, а також відповідальності посадових осіб НБУ за неналежне виконання своїх обов'язків (наприклад, кураторів НБУ). Посилення відповідальності повинне бути не декларативним, а дієвим, з конфіскацією усіх активів власників банків і посадових осіб, щоб у майбутньому перед власниками банків не стояло питання вибору – що для них вигідніше? Вивести активи з банку і оголосити банк неплатоспроможним, чи спрямовувати зусилля на порятунок свого банку? Розуміння власниками банків того, що при банкрутстві банку їх чекає кримінальна відповідальність з конфіскацією усіх їх активів, може суттєво покращити сьогодишню ситуацію в банківській системі.

Лілія АМБРИК

Тернопільський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН: ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ

В умовах глобалізації світогосподарських зв'язків особливого значення набуває дослідження міжнародного податкового планування та механізмів оптимізації податків,

серед яких провідне місце належить офшорним зонам. Так, Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 143-р [1] визначено перелік офшорних зон, до яких віднесено Багамські, Бермудські, Кайманові Острови, острови Мен та Джерсі, Андорру та ряд інших офшорів. Особливістю офшорних зон є створення сприятливого податкового режиму (табл. 1).

Таблиця 1

Податкові режими офшорних зон

Офшорні зони	Корпоративний податок (corporate income tax)	Податок на доходи фізичних осіб (personal income tax)	Податок у джерела виплати (withholding tax)		
			дивіденди	відсотки	роялті
Чисті податкові гавані (юрисдикції без прямих податків)					
Багамські острови	–	–	–	–	–
Бермудські острови	–	–	–	–	–
Кайманові острови	–	–	–	–	–
Юрисдикції з низьким рівнем прямих податків					
Андорра	10%	10%	дивіденди та відсотки, що виплачуються нерезиденту, звільнюються від оподаткування		роялті, що виплачуються нерезиденту, оподатковуються за ставкою у розмірі 5%
Острів Мен	0%	резиденти – 20%/10%; нерезиденти – 20%	0% (в окремих випадках, визначених законодавством, підлягають оподаткуванню)		
Острів Джерсі	0%; 10%; 20%	20%	–		

Джерело: складено автором за даними Deloitte [2; 3; 4; 5; 6; 7]

Таким чином, на основі проведеного дослідження офшорних зон (як безподаткових гаваней, так і юрисдикцій з низьким рівнем прямих податків) можна стверджувати про ефективність їхнього використання у міжнародному податковому плануванні.

Список літератури:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 143-р [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-%D1%80>
2. Andorra Highlights 2015. International tax [Електронний ресурс] / Deloitte. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-andorrahighlights-2015.pdf>
3. Bahamas Highlights 2015. International tax [Електронний ресурс] / Deloitte. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-bahamashighlights-2015.pdf>
4. Bermuda Highlights 2015. International tax [Електронний ресурс] / Deloitte. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-bermudahighlights-2015.pdf>
5. Cayman Islands Highlights 2015. International tax [Електронний ресурс] / Deloitte. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-caymanislandshighlights-2015.pdf>
6. Isle of Man Highlights 2015. International tax [Електронний ресурс] / Deloitte. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-isleofmanhighlights-2015.pdf>
7. Jersey Highlights 2015. International tax [Електронний ресурс] / Deloitte. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-jerseyhighlights-2015.pdf>